

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Balla Ignác
Cím: Egy óra a Várban, Bethlen Margit grófnőnél
Forrás: Pesti Hírlap

3p

1927. 10. 9.

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Bethlen Margit

Idő

"1927"

Személy

Egy óra a Várban, Bethlen Margit grófnőnél.

Az inkei nyaralás eredménye: a miniszterelnök leszokott a dohányzásról. Bethlen Margit grófnő elbeszéléseket irt és szindarabon dolgozik.

A királyi vár előtt feszes „Vigyázz!”-ban áll egy rohamsisakos vitéz. A Szentgyörgytéren autó suhan át. De ez is halkán, szinte nesztelenül. A várban halkabb az élet, mint lent Pesten. Pedig idefent, jóformán ebben az egyetlen épületben, a miniszterelnöki palotában intézik az egész ország sorsát. Kivülről, amint az őszi verőfény beragyogja ezt a nemes stílusú, egyemeletes épületet, amely inkább látszik valami vidéki kastélynak, mint az ország legfőbb minisztere palotájának, — nem is látszik, hogy milyen munka folyik odabent. A magyar miniszterelnök palotája előtt nem táboroznak autók, nem állnak lesben riporterek, mint londoni, párizsi, római kollégáinak palotái előtt. Itt csönd van és nyugalom.

Csak bent, az alacsony boltozatu kapualj alatt áll egy autó, és dohog csöndesen, begyújtott motorral. Gróf Bethlen István autója.

Délelőtt féltizenegy. Gróf Bethlen István most megy László Fülöp műtermébe.

Amikor felérek az emeletre és az épület jobb-oldali szárnya felé tartok, már el is indul az autó. És amikor belépek a híres „zöld szalónba”, egyedül ül ott a miniszterelnök felesége, Bethlen Margit grófnő. Előtte a kis asztalkán a reggeli: tea, sonka, tojás, mosolygó őszibarack. Csak most ér rá reggelizni.

Mosolyogva mondja:

— Fel kellett öltöztetnem az uramat. Diszmagyarba. Mert abban festi László Fülöp. A diszmagyar pedig nagyon komplikált öltözet: annyi gomb, annyi csatt van rajta, hogy azokkal alig készül el az ember.

Az őszi napfény betűz a nyitott ablakon: aranyos sugarai ott táncolnak hosszú fénykévekben a terített kis asztalkán, megvilágítják a grófnő klasszikusan nemes metszésű arcát, vékony, energikus ajkát, égszínkékből acélszürkébe játszó szemét. Az egész kis szalon napfényben fürdik. De a nyitott ablakon át hűvösen árad be az őszi, csipős levegő. A grófnő kissé fázósan takarja be magát egy gyönyörű, világos brokát-takaróval.

— Már Inkén betegeskedtem kissé, aztán itt, Pesten is, — mondja. — Vigyáznom kell, nehogy meghüljek.

Aztán László Fülöpre, és a miniszterelnök képére terelődik ismét a szó.

— Már előre örülök a képnek, — mondja Bethlen Margit grófnő. — Most az uram jobb színben van, mint amikor először festette László Fülöp és ez a kép már nem azt a fáradt, elkínzott embert fogja ábrázolni, mint akit az első László Fülöp festmény ábrázolt.

A mögötte levő képre mutat, amely a zöld szalón egyik falán függ.

v. füz.)

— Ezt képet négy évvel ezelőtt festette Istvánról László Fülöp. Nagyszerű kép. A nagy művész azonban akkor ilyennek látta az uramat, fáradtnak, betegnek és elkínzottnak, mint amilyen a valóságban volt, akkor. Mert akkor Párizsból ment Londonba, olyan szörnyű munka után, hogy az teljesen kimerítette. Torokgyulladás is volt, bélkatarusa is. Aztán ilyen betegen dolgozott, tárgyalt, sokszor reggel háromig, és kilenc órakor már ott ült a műteremben. Ez lát-szik meg ma is a képen, amelyet azonban nagyon szeretek így is.

— A grófnőt is lefesti majd most László Fülöp?

— Igen, ha az uram képe elkészült, rám kerül a sor. De az uramat az állam festeti le. Engem azonban nem. Az én képemet elviszi majd magával László Fülöp. De azért örülök neki nagyon és megkérem majd, engedje meg, hogy ha elkészült, iemásoztassam, magunknak.

Politikai kérdéseket próbálok szóba hozni.

— Nem, nem, — mondja nevetve Magyarország egyik legérdekesebb és legszebb asszonya,

— politikáról én nem beszélek. A politika az uram reszortja. És három havi vakációja után most újra erős munka vár reá, a politikusra. De most, hála Istennek, nagyon jól érzi magát. Teljesen abbahagyta a dohányzást. Ó, akinek jóformán ki sem jött a cigareta a szájából, most már egyellen cigarettát sem szív többé. Persze, nagy erőpróba volt számára is leszokni a dohányzásról. Az első napokban nehezen ment. Különösen étkezések után. De meg kellett tennie, mert a sok nikotin már ártani kezdett a szívének is. És abbahagyta. Már egy hónapja nem dohányzik.

— És ha mások dohányoznak a jelenlétében, az nem bántja a kegyelmes urat?

— Egyáltalán nem. Sőt, ő mondja nekik, hogy csak gyujtsanak rá bátran. Ő meg azalatt cukorkát szopogat. Egyébként én nem dohányzom, de a fiaim igen, meg ha vendégeink vannak, azok is. De őt nem bántja ez. És *mióta leszokott a dohányzásról, jobban is eszik: kitűnő étvágya*

Gróf BETHLEN ISTVÁNNÉ.

(Székely Aladár felv.)

van. eleinte valami *állandó nyugtalan éhséget érzett a dohányzás miatt*, de most már ez is megszűnt.

A három Bethlen fiu iránt érdeklődöm most.

— András kint van Amerikában, egy bankban, — mondja a grófnő, — *Pista a gazdáságot vezeti Inkén, idén már "vette át a teljes vezetést, a Gábor pedig, aki diplomáciai pályára készül, Grenobelben tanul.*

Lassan ismét az irodalomra siklik át a beszélgetés. Bethlen Margit grófnő, *az írótnő, az utóbbi esztendőknben valósággal elhaligatott. Évek óta nem irt, vagy ha irt is, nem engedte közölni újabb meséit, művészi veretű elbeszéléseit, amelyek pedig külföldön, különösen Olaszországban nagy feltűnést keltek és igazi művészi szenzációkként hatottak. A legnagyobb olasz lapok, mint például a „Popolo d'Italia“ és az „Illustrazione“ egész sorozatát közölték már ezeknek a meséknek, amelyek Mussolini érdeklődését is felkeltették, aki elragadtatással nyi-*

latkozott róluk. A jövő év legelején a milánói „Alpes“ kiadásában, amelynek elnöke a Duce meghitt barátja, Franco Ciarlantini képviselő, már meg is jelenik a „Favole della città triste“, a „Mesék a szomorú városról“ olasz kiadása.

— A fordító a Ducenek akarja ajánlani a könyvet. Nincs ez ellen a kegyelmes asszonynak kifogása? — kérdezem.

— Oh, nincs, — mondja a grófnő. — Sőt, ha megjelent a könyv, egy példányt, külön levél kíséretében, én magam küldetek majd el Mussolininek.

— És újabb elbeszéléseket nem irt a grófnő? — kérdezem ekkor.

Szinte örömmel csillan fel csodálatosan kifejező kék szeme.

— De igen, irtam. Idén nyáron dolgoztam egy keveset. Az újabb írásaim is rövid elbeszélések, mint voltak az előbbiek, amelyekből az évek folyamán gyűlt csak össze egy-egy kötet. En sohasem ültem neki úgy az írásnak, hogy: „No most irok egy kötetre vaiót!“ Amikor egy téma meglepett, megirtam, sietve, sebtiben. Egy-egy kis történetet, egy-egy ötletet. És így született meg a „Boldog sziget istene“, amely mintegy a folytatása a „Mesék a szomorú városról“ című kötetnek. Amiket most irtam, szintén ilyenek. Folytatásai az előző könyveimnek. De van közöttük egy, amely nagyon sokat foglalkoztat még most is, amikor már megirtam. Azon gondolkozom, hogy talán szindarabot irok majd belőle. Érdeklí? Igen? Na, akkor felolvasom magának.

Hirtelen, lányosan fűrgé mozdulattal pattan fel, besiet a másik szobába, az íróasztalról behoz egy kétkedelő irkát, és felnyitja.

— Már megszoktam, hogy ilyen irkákba irok mindég.

Karakterisztikus, kemény, energikus betűk, lila tintával. Bethlen Margit grófnő, hátradől a zöld bársony támlájú pamlagon és olvasni kezd.

Külön művészet az, ahogyan felolvas. Van a hangjában valami légység és melegség, aminőt csak Duse hangjában hallottam eddig. Nem szavalás az ő felolvasása, és mégis a legideálisabb művészi interpretálás, amelyben a kis prózai költemények legintimebb szépségei is csodás erővel és szinpompával virágoznak ki.

És olvassa a legújabb elbeszélését, melynek címe „Ruhák“. Szól pedig egy üvegfalu szekrényről, amelyben egy asszonynak a ruhái lógnak, sárga, vörös, kék, lila, zöld, szürke ruhák, lágyak és ragyo-

gók, amelyek a nő testéhez tapadtak, és ismerték a nő minden gondolatát. És a férfi ott áll előttük, a nyitott ajtaju üvegfalu szekrény előtt és sorra szedi ki a szekrényből annak az asszonynak a ruháit, aki már — *nincs*. És a ruhák érintésétől felébrednek a férfiban az emlékek, és az emlékekkel együtt az a féltő, önkinzó féltékenység, amelyet egész életén át szenvedett az imádott asszonyért. És beszél a sárga ruha, amelyet az asszony nem szeretett, beszél a kék, amely komollyá tette, beszél a zöld, amelyben más férfira mosolygott és a szerelmes, szenvedő férfi faggatni kezdi a szürke ruhát, amely utoljára volt az asszonyon, mielőtt még bevette volna azokat a porokat, amelyek halálát okozták. És a férfi nézi, faggatja ezt a néma szürke ruhát, amely nem akarja elárulni a titkot, hogy hol járt utoljára az asszony, és marcangolja önmagát és marcangolja, tépi szaggatja a ruhát is, amely mint élettelen rongy hull ki végül a kezéből, anélkül, hogy elárulná a titkot, amely talán megnyugvást hozhatna a férfi nyugtalan, gyanakvó lelkének. És a ruhák néma beszédén és tagadásán keresztül — kipiroslik a nagy dráma, a szerelem és a féltékenység örök nagy drámája, amely rejtélyes és megfejthetetlen most is, mint volt és lesz örökké...

— Látja, ebből akarok drámát írni, — mondja a Kegyelmes írótnő, és pár szóval máris jelenetezi a kis történet izgalmas feszültségű akcióját. És a kis elbeszélés három alakja, a férfi, feleség és a barát együttes tragédiájának vergődő szereplői életre kelnek a szavai nyomán, szeretnek és szenvednek, gyötrődnek és gyötrik egymást és az egyikük így szól:

— Hogy mi a pokol? A pokol a bizonytalanság.

A másik pedig fejét ingatja csöndesen:

— Nem. A pokol a — bizonyosság!

... És lüktet, rohan a dráma, felvonásra, jelenetekre tagozva, készen, kiforrottan, az igazi nagy író elképzelésének szárnyán, tele misztikummal, rembrandti árnyékokkal, vakító rávilágításokkal. Már készen van, csak épen — le kell írni. És ha leírja, — olyan lázas és fényes premierje még még aligha volt szindarabnak, mint aminő ez lesz.

... Az inkei nyaralás tehát meghozta a miniszterelnöknek az egészséget, a miniszterelnök feleségének pedig — remélhetőleg — a szinpadi sikert fogja meghozni.

Balla Ignác.